

Divini Aurelij Augustini Hipponensis episcopi: in psalmo Beatus vir qui non abiit etc. prologus incipit.

Diversa sunt genera prophetie: et inde cuiuslibet vox: vel in qua persona proprie dictum sit: aut cur titulum non habeat: requiram. Lentius itaque et quinquaginta psalmos esse nulla dubitatio est. Et qui psalmus quotus sit: vel a quo recitatus sit: titulorum inscriptione ostendit. Non enim omnes psalmi a David editi sunt. Ipse enim David ex omni populo quatuor principes spiritus sancto mandata eos elegit: quorum nomina sunt Asaph: Eman: Ethan: et Idithun: ut in quocumque divini spiritus intrasset: hymnum deo caneret. David ergo solus novem psalmos ore proprio cecinit: Reliqui autem ab illis quatuor principibus iuxta titulorum inscriptionem sunt dicti. Hic autem quod titulum sicut iam dixi non habet: requirendum nobis est: quia ratione inter ceteros solus non habeat tituli inscriptionem: vel a quo fuerit recitatus. Nam si psalmographus secundum et tertium et quartum et omnes: vel in numero redigere: vel causas singulorum ostendere potuit: cur non et huic titulum imposuit: et utrum primum esset: ostendit. Sed quia hic psalmus propria voce dei loquentis inducit: ideo titulum non habet: Ne quid divini eloquii proponeret: Aut primum diceret: qui non primum: sed unus est appellatus: et ideo pretitulationem habere non potuit nec debuit: ne si habuisset ut primum esset: melior tantum in ordine numeri non auctoritate iudicaretur: Aut ne ut iam relatuz est: aliquid proponeret divini eloquii psalmographi pretitulatione preposita. Nam et pre ceteris potuisset intelligi: si primum dicitur fuisset. Et ideo solus titulum non habet: ut perspicuum esset quantuz inter ceteros emineret. Unde iam advertendum debet prudentia vestra: quanta vis: quanta auctoritas: quanta ratio in hoc psalmo versetur: cui nec titulum ausus est scriba preponere: nec numerum indicare: ut solum eum et unum: potius quam primum ostenderet. Ergo quia favente deo: et vocis auctoritas iam ostensa est: et tituli ratio demonstrata: superest: ut de ipso psalmo tractemus.

Explicit prologus.

Eiusdem divini Augustini de eodem psalmo Tractatus incipit.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum. De domino nostro Jesu Christo: hoc est homine dominico accipiendum est: Beatus vir

qui non abiit in consilio impiorum: sicut homo terrenus: qui uxori consensit decepte a serpente: ut dei precepta preteriret. Et in via peccatorum non stetit. Quia venit quidem in via peccatorum: nascendo sicut peccatores: sed non stetit: quia enim non tenuit illecebra secularis. Et in cathedra pestilentie non sedit. Noluit regnum terrenum cum superbia: Que ideo cathedra pestilentie recte intelligitur: quia non fere quicquam est qui careat amore dominandi: et humana non appetat gloriam. Pestilentia est enim morbus late peragatus: et omnes aut pene omnes involvens: quicquid accommodatum accipiat cathedra pestilentie: perniciosa doctrina: cuius sermo ut caner serpiter. Beide considerandum est ordo verborum: abiit: stetit: sedit. Abiit enim ille: cum recessit a deo. Stetit: cuius delectatus est peccato. Sedit: cum in sua superbia confirmatus: redire non potuit: nisi per eum liberatus: qui neque abiit in consilio impiorum: nec in via peccatorum stetit: nec in cathedra pestilentie sedit. **Sed in lege domini fuit voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte.** Iusto non est lex posita: ut dicit Apostolus. Sed aliud est esse in lege: aliud sub lege. Qui est in lege: secundum legem agit: qui est sub lege: secundum legem agit. Ille ergo liber est: iste servus. Beinde aliud est lex que scribitur et imponitur servienti: aliud lex que mente respicitur ab eo qui non indiget legis. Meditabitur die ac nocte: Aut sine intermissione intelligendum est: Aut die in leticia: nocte in tribulationibus. Bicitur enim: Abrahama die meuz vidit: et gaudius est. Et de tribulatione dicit: Insup et usque ad noctem emedauerunt me renes mei. **Et erit tanquam lignum quod plantatum est secundum decursus aquarum.** Id est: Aut secundum ipsam sapientiam que digna est hominem suscipere ad salutem nostram: ut ipse homo sit lignum plantatum secundum decursus aquarum. Potest enim hoc intellectu accipi quod in alio psalmo dicitur: Fluvius dei repletus est aqua: Aut secundum spiritum sanctum secundum quem dicitur: Ipse vos baptizabit in spiritu sancto. Et illud: Qui sitit: veniat et bibat. Et illud: Si scires donum dei: et quod est

Alia lra. i secus.

qui a te aqm petit: petisses ab eo: et daret tibi aquam vivam: vñ q biberit: nō sitiet in eternū: s̄ efficiet in eo fons aque salientis in vitas eternā: Aut scdm decursus aqz: scdm poploz pctā: qz et aque ppli infpant in apocalypsi. Et decursus nō absurde intelligit lapsus: qd ptinet ad delictū. Lignū q̄ illd: id est dñs noster: de aquis decurrentibus: id est pplis pctōib⁹: trahēs eos in radices discipline sue: Fructus dabit: Hoc est: p̄stituet ecclias: In tpe suo: Id est post q̄ clarificat⁹ est resurrectione et ascensione in celū. Tūc em̄ sp̄sctō misso aplis: et eis i fiducia sui confirmatis et directis: in p̄plos fructificavit ecclias. Et folius ei⁹ nō decidet: Id est v̄bū eius nō erit irritū: qz oīs caro senū: et claritas hoīs vt flos femi: senū aruit et flos decidit: verbū aut dñi manet in eternū. Et oīa quecūq; fecerit prosperabuntur. Id est: quecūq; illud lignū attulerit: q̄ oīa videlicet accipiēda sūt: fructus et folia: id est: facta et dicta.

Alia lra. t̄ defluet.

Alia lra. t̄ faciet.

Nō sic impij nō sic: sed tāq; puluis que proijcit ventus a facie terre. Terra hic accipiēda est ipsa stabilitas in deo: Scdm quā dicit: Bñs ps hereditatē mee: et em̄ hereditas mea p̄clara est mihi. Scdm hāc dicit: Sustine dñm et observa vias ei⁹: et exaltabit te vt possideas terrā. Scdm hanc dicit: Beati mites: qz ipi hereditate possidebūt terrā. Similitudo aut hinc ducta est: qz vt h̄ terra visibil exteriorē hoīem nutrit et p̄tinet: ita illa fra invisibil interiorē hoīem. A cui⁹ fre facie p̄ijcit v̄tus impiū: id est supbia: qz inflat. Quā cauens ille q̄ inebriabat ab vbertate domus dei: et torrēte voluptatis ei⁹ potabat: dicit: Nō veniat mihi pes supbie. Ab hac terra p̄ijcit supbia eū q̄ dixit: Pona sedē meā ad aq̄lonē: et ero s̄ilis altissimo. Ab hui⁹ terre facie p̄ijcit etiā eū q̄ cū p̄sensisset et gustasset de ligno p̄hibito vt esset sicut de⁹: abscondit se a facie dei. Hāc terrā ad interiorē hoīem p̄tinere: et inde supbia hoīem p̄ijci: maxie intelligi pōt i eo qd scriptus est: Quid supbit terra et cinis: qm̄ in vita sua p̄iecit intima sua: Tūc em̄ p̄iecit⁹ est: nō absurde se dicit p̄iecit. Ideo non resurgūt impij in iudicio: Ideo scz: q̄ tāq; puluis p̄ijciunt a facie terre. Et bñ b̄cis dicit auferri qd supbi ambiāt: id est vt iudicēt: vt b̄ipm̄ plam⁹ dictū intelligat: sequenti sentētia. Neq; peccatores i cōsilio iustoz. Solet em̄ hoc modo repeti

plam⁹ qd supen⁹ dicit: vt pctōres intelligant impij: et qd supra dictū est in iudicio: hoc dictū sit in cōsilio iustoz. Aut certe si aliud sūt impij: aliud pctōres: vt q̄q; oīs impi⁹ pctōr sit: nō tñ oīs pctōr sit impius. Impij nō resurgūt in iudicio: id est resurgent quidē: sed nō vt iudicent: qz iam penis certissimis destinati sūt. Pctōres aut nō resurgūt in cōsilio iustoz: id est vt iudicēt: s̄ forte vt iudicent: vt de his dictū sit: Uniuscuiusq; op⁹ quale sit ignis p̄habet: Si cui⁹ op⁹ māserit: mercedē accipiet. Si cui⁹ aut op⁹ exultū fuerit: detrimētū patietur. Iose aut salu⁹ erit: sic tñ quasi p̄ ignem.

Quī nouit dñs viā iustoz. Quē admodū dī: nouit salutē medicina: morbos aut nō nouit: et tñ etiā morbi arte medicine agnoscūtur: Sic dici pōt nosse dominū viā iustoz: viā vō impioz nō nosse: nō qz aliqd dñs nescit: et tñ dicit pctōib⁹: nō noui vos. Iter aut impioz p̄ibit. Pro eo positū est ac si diceret: iter aut impioz nō nouit dñs. Sed plam⁹ dictū est: vt h̄ sit nesciri a dño: qd est p̄ire: et h̄ sit sciri a dño: qd ē manere: Ut ad scientiā dei esse p̄tineat: ad ignorantiā vō nō esse: quia dñs dicit: Ego sum q̄ sum. Et qui est: misit me.

Explicit Tractatus de ps. I

Incipit Tractatus de ps. II

Uquid fremuerūt gētes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges terre: et principes cōuenerunt in vnu aduersus dñm: et aduersus christū eius. Pro eo dictū est vt quid: ac si diceret frustra. Nō em̄ impleuerūt quod voluerūt: vt chastus extingueret. Dicit h̄ ergo de p̄secutorib⁹ dñi: qui et in actib⁹ aploz cōmemorant. Dirupam⁹ vincula eoz: et abijciam⁹ a nobis iugum ipsoz. Quē possit et aliter intelligi: tñ apti⁹ ex eorū p̄sona accipit: quos dixit inania meditatoz: vt h̄ sit dirupam⁹ vincula eoz: et abijciam⁹ a nobis iugū ipsoz: dem⁹ opam vt nō nos alliget neq; imponat nob̄ christiana religio. Qui habitat in celis irridebit eos: et dñs subsannabit eos. Repetita sententia est. Mā p̄ eo qd est: qui habitat in celis: subsequēter positū est: dñs: et p̄ eo qd est: irridebit: subsequēter positū est: subsannabit: nihil hoz tñ sapere oportet carnaliter: q̄si aut buccis de⁹ irideat: aut naso subsannet: s̄ ea vis accipiēda est: quā dat sc̄is suis: vt futura cer-

Alia lra. t̄ quare.

Alia lra. t̄ p̄ijciam⁹.